

Nr 17.

Ankom till Riksdagens kansli den 30 mars 1911 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om inrättande af sex nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid riksbankens hufvudkontor.

I en inom Andra kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion (nr 205) har herr *Johan Ericsson* i Vallsta hemställt, att Riksdagen måtte besluta inrättandet af sex nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid riksbankens hufvudkontor.

Till stöd härför har motionären anfört följande:

»Vid riksdagen år 1910 framlade jag inom Andra kammaren uti motion nr 66 förslag om inrättande af 6 nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid riksbankens hufvudkontor.

Denna motion vann icke Riksdagens bifall, men att den inom Andra kammaren fick stor anslutning framgår däraf, att efter behandling inom kammaren den samlade så stor minoritet som 101 röster mot 103.

Detta gifver mig anledning att ånyo vid denna riksdag framkomma med samma förslag; och tillåter jag mig därvid åberopa samma motive-ring, som finnes angifven uti min ofvannämnda motion vid förra riksdagen äfvensom den reservation, som af herrar Neiglick m. fl. afgafs vid punkt 4:o) af bankoutskottets utlåtande nr 6 angående förslag till ändringar i aflöningsstaten för riksbanken m. m.

Det enda skäl, som under riksdagsbehandlingen föregående år anfördes mot mitt förslag, var att fullmäktige i riksbanken ej ansåge det lämpligt, att ifrågavarande befattningar öfverflyttades på ordinarie stat. Och grunden för denna uppfattning angafs under öfverläggningen i Andra kam-maren af herr Palme. Han framhöll nämligen därvid, att det vore alldeles nödvändigt för riksbanken att ha personer, som kunde verkställa ifråga-

varande nattvakttjänstgöring och som kunde verkställa den på ett för riksbanken fullt betryggande sätt. Men då, fortsatte han, måste också fullmäktige ha i sin hand att, därest denna nattbevakning icke fullgjordes på vederbörligt sätt, kunna vidtaga antingen afskedsåtgärder, om så påfordrades, eller ock andra lämpliga åtgärder med större frihet än om de tjänstgörande voro ordinarie.

Häraf framgår emellertid, att särskilda kvalifikationer uppställas för de personer, åt hvilka nattvakttjänstgöring i riksbanken kan anförtros. Just detta synes mig ytterligare framhålla önskvärdheten af att denna tjänstgöring icke uppdrages åt andra än ordinarie personal annat än i undantagsfall.

Mot den ifrågasatta förändringen har anförts, att nu ifrågavarande extra vaktmästare skulle efter vunnen befordran till ordinarie sannolikt söka befria sig från nattvakttjänstgöring samt att detta skulle medföra anställande af ytterligare extra personal för detta ändamål. Men med hänsyn till den befogenhet, som tillkommer fullmäktige i fråga om ordnande af tjänstgöringen bland riksbankens personal, måste det vara lätt för fullmäktige att äfven beträffande denna tjänstgöring utfärda lämpliga och betryggande bestämmelser, liksom det ej bör möta något hinder för fullmäktige att vidtaga erforderliga åtgärder med afseende på den person, som ej till fullmäktiges belåtenhet fullgör sitt åliggande. Att för detta ändamål göra någon skillnad mellan ordinarie och extra ordinarie anställning anser jag ingalunda nödvändigt, då ju fullmäktige kunna, om någon af vaktbetjäningen (den ordinarie) visar ohörsamhet mot förmans befallning eller på annat sätt felar i tjänsten, eller utom densamma förhåller sig otillbörligt, genast skilja honom från tjänsten, om ej förseelsen kan anses föranleda lindrigare bestraffning.»

Fullmäktige i riksbanken hafva i infordradt yttrande den 21 mars 1911 häröfver anført följande:

»Fullmäktige vidhålla sitt tidigare i detta ämne gjorda uttalande och anse således fortfarande, att man ej bör öfvergifva det nuvarande systemet, enligt hvilket bankens bevakning natttid utöfvas af särskildt tillsatta nattvakter. Fullmäktige finna detta system tryggare och i flera afseenden bättre än det af motionären förordade. Särskildt vilja fullmäktige framhålla, att för en till nattvakt antagen person nattbevakningen alltid måste framstå såsom hufvudsak, under det att en ordinarie vaktmästare lätt komme att anse den såsom en bisak eller kanske till och med såsom ett besvärligt påhäng.

Från rent saklig synpunkt kan det icke med fog göras gällande, att

dessa nattvakters ställning i och för sig är sådan, att den påkallar förbättring. De hafva en aflöning, som betydligt öfverstiger de ordinarie vaktmästarnas i lägsta lönegraden, och genom den år 1910 vidtagna ändringen af tillämpningsstadgarna till aflöningsstaten hafva de därjämte tillagts den förmånen att, om och när de vinna befordran till ordinarie vaktmästare, de då äga att inräkna sin nattvaktstjänstgöring i den tid, som erfordras för vinnande af ålderstillägg.

Anordningen att låta nattvakterna tillika vara extra vaktmästare med daglig tjänstgöringsskyldighet infördes år 1904. För själfva nattbevakningen behöfdes naturligen ej sex personer, men genom att bestämma antalet så stort vunno fullmäktige möjligheten att betydligt inskränka antalet i banken anställda extra vaktmästare. Beredandet af semester- och annan ledighet åt ordinarie vaktmästare kan nämligen ej ske utan hjälp af extra vaktmästare. År 1903 uppgick antalet sådana vaktmästare, som icke alla hade sysselsättning i banken året om, till ej mindre än 16. Detta innebar en stor olägenhet icke minst från synpunkten af dessa vaktmästares eget intresse af att erhålla en fastare och mera varaktig anställning. Antalet extra vaktmästare, inberäknadt de sex nattvakterna, utgör för närvarande endast 7, och dessa hafva full sysselsättning under hela året.

I detta sammanhang vilja fullmäktige erinra därom, att Riksdagen år 1902 med styrka framhöll det önskemålet att, särskildt efter inflyttningen i den nya bankbyggnaden, antalet vaktmästarbeställningar vid hufvudkontoret måtte inskränkas. Till följd af den starka utvecklingen af bankens verksamhet har antalet ordinarie vaktmästare dock icke kunnat nedbringas i vidare mån, än att en vaktmästarsyssla öfver stat indragits. Fullmäktige anse för sin del önskvärdt, att det nuvarande antalet åtminstone ej utan tvingande skäl ökas.

Fullmäktige erinra slutligen om stadgandet i § 60 mom. 3 bankoreglementet.

På grund häraf anse sig fullmäktige icke kunna tillstyrka bifall till motionen.»

I afseende å aflöningsförmånerna för vaktbetjäningen vid hufvudkontoret har utskottet ansett sig böra meddela följande.

Ordinarie vaktmästare i lägsta lönegraden åtnjuta i lön 800 kronor och i tjänstgöringspenningar 600 kronor. Efter 5 års tjänst kan lönen höjas till 1,000 kronor och efter 10 års tjänst till 1,200 kronor. Hvad nattvakterna beträffar, hafva af dessa under år 1910 tre uppburit omkring

1,650 kronor hvardera, en omkring 1,475 kronor (häri inberäknadt arfvode för utfördt snickeriarbete), en omkring 1,200 kronor samt en omkring 800 kronor.

Frågan om inrättande af nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid hufvudkontoret förevar till behandling redan inom 1909 års bankoutskott, i det att från sex af de extra ordinarie vaktmästarna vid hufvudkontoret då inkom en framställning därom, att antingen antalet ordinarie vaktmästarbefattningar skulle i någon mån ökas eller, om detta ej kunde bifallas, någon ökning i dittills utgående arfvode beredas dem. Sedan fullmäktige den 21 januari 1909 medgifvit viss arfvodesförhöjning för de sökande samt fördenskull afstyrkt vidare åtgärd i anledning af den gjorda framställningen, fann utskottet densamma ej till någon åtgärd föranleda.

Vid 1910 års riksdag gjorde ofvanbemälda sex extra ordinarie vaktmästare ånyo hos utskottet framställning om öfverförande å ordinarie stat samt ifrågasatte tillika, då de eljest skulle genom befordran till ordinarie få sina inkomster minskade med omkring 150 å 200 kronor om året, att vid eventuell befordran få räkna sig viss del af sin föregående tjänstgöring till godo för uppflyttning i högre lönegrad. Därjämte framställdes i motion vid samma års riksdag förslag, att Riksdagen måtte besluta inrättandet af sex nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid hufvudkontoret. Utskottet kunde för sin del icke biträda förslaget och afstyrkte följaktligen bifall till motionen, hvilken hemställan bifölls af båda kamrarna.

Enligt 60 § 3 mom. bankoreglementet tillkommer det fullmäktige att bestämma antalet vaktbetjante vid hufvudkontoret. Frågan härom måste också, enligt utskottets mening, betraktas såsom en rent administrativ angelägenhet, som otvifvelaktigt kan bäst bedömas af bankens styrelse. Detta förhållande lärer äfven stå i full öfverensstämmelse med förfarings-sättet inom bankinrättningar och större affärsföretag i allmänhet.

Det har ofta framhållits såsom synnerligen önskvärdt, att riksbankens styrelse erhåller en sammansättning, som lämnar garantier för att banken skötes fullt affärsmässigt. Men skall det sålunda antydda målet kunna vinnas, ligger det vikt uppå, att Riksdagen i rena förvaltningsfrågor gifver fullmäktige samma rätt, som vanligen tillkommer styrelser i andra bankinrättningar och affärsföretag.

Härvid förtjänar ock särskildt framhållas, hurusom Riksdagen å fullmäktige öfverlämnat afgörandet af finansiella frågor, hvilka kunna vara af ingripande betydelse för landets ekonomiska välfärd. Vid sådant förhållande synes det med allt fog kunna göras gällande, hvad som för öfrigt

redan blifvit antydt eller att fullmäktige, så länge de åtnjuta Riksdagens förtroende, erhålla rätt att själfva utan inskränkning afgöra rena förvaltningsfrågor. Och lika visst som fullmäktige icke lära försumma att taga initiativ till de åtgärder och de förändringar i bankens reglemente, som de anse erforderliga, lika litet lärer bankoutskottet underlåta att följa sin af Riksdagen gifna instruktion.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet,

att förevarande motion, II: 205, icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 mars 1911.

På bankoutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.

Reservation

af herrar *Thylander*, *Neiglick*, *Vahlquist*, *Rune* och *Carlsson* i Malmberget, hvilka anfört följande:

»Vid riksbankens hufvudkontor finnas för närvarande sju extra vaktmästare. Utaf dessa hafva sex samma dagliga tjänstgöring som de ordinarie vaktmästarna och dessutom särskild vakttjänstgöring nattetid. Då deras verksamhet således fullständigt har karaktären af fast anställning, synes all anledning föreligga att jämväl åt innehafvarna af ifrågavarande sysslor bereda de med ordinarie anställning förenade förmåner.

Då det emellertid framhållits, att en viss profjtjänstgöring vore önskelig, innan en extra ordinarie vaktmästare uppföres på ordinarie stat, synes det oss, att detta önskemål fullt tillgodoses, därest utaf de nuvarande extra ordinarie vaktmästaresysslorna endast tre uppföras på ordinarie stat. Då erfarenheten gifvit vid handen, att en extra vaktmästares tjänstetid för vinnande af ordinarie anställning vid hufvudkontoret utgjort i genomsnitt 8—10 år, synes pröfvotiden, äfven om denna förändring genomföres, blifva fullt tillräcklig.

I anledning häraf hemställa vi, att motionen må på det sätt bifallas: att Riksdagen måtte besluta inrättandet af tre nya ordinarie vaktmästarbefattningar vid riksbankens hufvudkontor.»

Herrar *Eklund*, *Hansson* i Solberga, *Mallmin* och *Christiernson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.
